

Српско археолошко друштво

Музеј Понишавља Пирот

СРПСКО АРХЕОЛОШКО ДРУШТВО

XXXVIII СКУПШТИНА И ГОДИШЊИ СКУП

Пирот, 4. - 6. јун 2015. године

Програм, извештаји и апстракти

Пирот 2015

оклузалне фасете, екстензивно оклузално оптерећење без глеђи, вертикалне стрије на лабијалној страни зуба, хоризонталне стрије на лабијалној страни зуба и стрије између зуба. Осим тога присутне лезије се могу јавити и у виду „чипинг“ формација које указују на антемортем ирегуларне пукотине које се јављају у глеђи или дентину и глеђи. Мале лезије се јављају у свим праисторијским зубним остацима и нису везане за одређени део вилице. Као последица атриције могу се јавити и лингвалне инклинације зуба када зуб бива померен од свог уобичајеног положаја у вилице. Ове промене могу бити специфичне за пол, године или везане за одређене болести уста и зуба. Осим тога атриција и абразија зуба у археолошком контексту могу послужити да укажу на социјалну поделу рада унутар одређених популација.

Софија Петковић, Археолошки институт, Београд

МОГУЋИ УЗРОЦИ ПОЈАВЕ МАРКЕРА ОКУПАЦИОНОГ СТРЕСА НА ОСТЕОЛОШКИМ ОСТАЦИМА ИНДИВИДУА ИЗ ВОЈНИЧКЕ ПОПУЛАЦИЈЕ У РИМСКОМ ПЕРИОДУ

Антрополошка истраживања маркера окупационог стреса на остеолошком материјалу инхумираних индивидуа са некропола римског периода добијају све већи значај у археологији, јер сведоче о разуђеном социо-економском статусу римских грађана и осталих становника Римске империје. Ова истраживања употпуњују слику о демографском стању у Царству, о социјалној слојевитости и о економији његових појединих области, остварујући један од основних циљева археологије – реконструкцију свакодневног живота.

У циљу дефинисања истраживачких задатака у поменутој области физичке антропологије корисно је истаћи неке податке о свакодневном животу одређене популације, како из писаних историјских извора, тако и оне до којих се дошло археолошким истраживањима. У том смислу, један од најбројнијих и, за оваква истраживања, најзанимљивијих друштвених слојева је римска војска. Римска војска је од броја од 250 000 војника у легијама и помоћним јединицама на почетку царског периода за владавине Октавијана Августа нарасла до броја од око 430 000 почетком III века, у време Септимија Севера, док је позноцарска армија, после Диоклецијанове реформе, бројала око 390 000 људи.

Расположив антрополошки материјал из Србије за истраживања маркера окупационог стреса на остеолошким остацима из римског пе-

риода потиче са неколико истраживаних касноантичких некропола, с обзиром да је до средине III века у римским провинцијама на тлу наше земље (Горња Мезија, југоисточни део Доње Паноније, и североисточни део Далмације) практикован погребни ритуал кремације. Анализирани су војнички гробови из некропола касноантичког Сирмијума, Наиса и Тимакум Минуса. Резултати ових истраживања анализирани су у односу на познате историјске и археолошке податке о свакодневним активностима римске војске.

Ксенија Ђукић, Лабораторија за антропологију, Институт за анатомију,
Медицински факултет, Универзитет у Београду

ИСТРАЖИВАЊЕ ПОКАЗАТЕЉА МИШИЊНЕ АКТИВНОСТИ НА ОСТЕОЛОШКОМ МАТЕРИЈАЛУ СА АВАРСKE НЕКРОПОЛЕ ЧИК

Антрополошка истраживања показатеља мишићне активности на остеолошком материјалу инхумираних индивидуа са некропола у последње две деценије добијају све већи значај у археологији. Оваква истраживања се углавном спроводе са циљем да се употпуни слика о евентуалној подели рада на полној и старосној основи, као и о дистрибуцији социо-економског статуса припадника археолошких популација.

У овом раду биће приказани резултати анализе морфолошког изгледа мишићних припоја на скелету индивидуа који су сахрањене на аварској некрополи Чик са циљем да се на основу различитог степена изражености мишићних припоја установи да ли је у испитиваној аварској популацији било поделе рада која је заснована на полној и старосној припадности становништва које је сахрањено на некрополи Чик.

Локалитет Чик се налази у атару Бачког Петровог села, недалеко од Бечеја, тачније на ушћу потока Чик у Тису. Овај вишеслојни локалитет представља раносредњовековну аварску насеобинску некрополу која је датована у период VI и VII века (567–670 године). Током заштитних археолошких ископавања констатовано је укупно 134 гроба (118 аварских и 16 сарматских), међутим, процењује се да је укупно било око 150 сахрањена. Некропола је на редове, густо распоређене.

Антрополошком обрадом обухваћено је укупно 103 особа из групе аварских гробова: 30 (29,1%) дечијих индивидуа и 73 одраслих особа (70,9%). Међу одраслим индивидуама констатовано је 28 (27,2%) особа мушког пола, 29 (28,2%) особа женског пола, док у случају 16 (15,5%)

CIP - Каталогизација у публикацији -
Народна библиотека Србије, Београд

902/904(4-12)''2014''(048)

903/904:005.745(497.11)''2014''(06)

902/904:061.2(497.11)''2014''(06)

СРПСКО археолошко друштво (Београд). Скупштина (38 ; 2015 ; Пирот)
Програм, извештаји, апстракти : Српско археолошко друштво, XXXVIII
Скупштина и годишњи скуп, Пирот, 4. - 6. јун 2015. године / [приредили
Војислав Филиповић, Драгана Антоновић]. - Београд : Српско археолошко
друштво ; Пирот : Музеј Понишавља, 2015 (Пирот : Пи-пресс). - 111 стр. ;
21 cm

Текст на више језика. - Тираж 200.

ISBN 978-86-80094-01-4

1. Српско археолошко друштво (Београд). Годишњи скуп (38 ; 2015 ; Пирот)

а) Српско археолошко друштво (Београд) - 2015 б) Археолошка
истраживања - Југоисточна Европа - Апстракти

COBISS.SR-ID 215296524